

“Πέντε στάσεις” του Μάκη Τσίτα: ένα σχόλιο για την καταπίεση των γυναικών

Θάνος Εζίρογλου × 12/10/2020

BIBΛΙΟΘΗΚΗ ΜΑΘΕ 0 MIN READ

Μια βιβλιοκριτική για τη νουβέλα *Πέντε στάσεις*.

Το πρόσφατο βιβλίο του Μάκη Τσίτα θα μπορούσε να απαντάει στην εξής ερώτηση: **όσες γυναίκες βιώνουν καταπίεση στη ζωή τους είναι πραγματικά αδύναμες**; Η πρωταγωνίστρια στη νουβέλα του *Πέντε στάσεις*, η Τασούλα μάς εξομολογείται τη ζωή της μέσα στο λεωφορείο της γραμμής 14 στη Θεσσαλονίκη, σε μια διαδρομή από το σπίτι της στη δουλειά της στο ΑΧΕΠΑ.

Όσο ακόμα ήταν φοιτήτρια νοσηλευτικής γνωρίζει τον **Θεόφιλο**, έναν οδηγό πούλμαν και παρά τις αντιδράσεις της τίμιας οικογένειάς της για αυτόν, αποφασίζει να τον παντρευτεί.

Αφιερώνεται στον Θεόφιλο και στα δύο τους παιδιά, **βιώνοντας τη ζωή της σε δύο παράλληλες ταχύτητες**. Από τη μια, η **σκληρή συμπεριφορά** του συζύγου της απέναντί της: απιστία, λεκτικές και σωματικές βιαιότητες.

Από την άλλη, ζει βάσει της απόψεως που έχει ο κόσμος για αυτήν: δεν μπορεί να αφήσει τον σύζυγό της επειδή πάντα στο πίσω μέρος του μυαλού της **σκέφτεται ποια θα είναι η άποψη του περίγυρού της**:

Δεν έλεγα λέξη. Από τη μια η ντροπή, απ' την άλλη ο φόβος.

Με ένα εξαιρετικά δωρικό ύφος, ο Μάκης Τσίτας περικλείει στις 75 σελίδες αυτού του βιβλίου την παθογένεια της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας.

Στις *Πέντε στάσεις* δεν ασχολείται με δεδομένα της δημόσιας σφαίρας, αλλά με **καταστάσεις του ιδιωτικού χώρου**, τα βάρη του οποίου συνήθως σηκώνουν οι γυναίκες. Αμισθί εργασία στο σπίτι, κακοποίηση από τους συζύγους, και φόβος για να μιλήσουν σε κάποιον.

Σε **ένα πρώτο ερμηνευτικό επίπεδο**, η Τασούλα παρουσιάζεται ως μια άβουλη γυναίκα. Φαινομενικά, δηλαδή, θεωρούμε πως βρίσκεται σε ένα στάδιο ακινησίας και αφήνει τη ζωή να περνάει από πάνω της. Επειδή δεν αντιδρά απέναντι στον σύζυγό της μάς φαίνεται αρκετά αδύναμη.

Ωστόσο, σε **ένα δεύτερο, υπόγειο ερμηνευτικό επίπεδο**, αντιστέκεται, επαναστατεί με τον δικό της τρόπο (αν λάβουμε υπόψη μας και την ετυμολογία του ονόματός της) και κλείνει την αυλαία του μονόλογού της ούσα δυνατή.

Η δύναμη της βιολογίας στην περίπτωση του Θεόφιλου

Ο πραγματικά αδύναμος χαρακτήρας της νουβέλας, στοιχείο που αποτελεί ένα σχόλιο του Τσίτα, είναι ο Θεόφιλος:

Πάντα νευρίαζε για να καλύψει την ενοχή του. Πάντα επίθεση όταν είχε τη φωλιά του λερωμένη.

Η βία ποτέ δεν είναι απόδειξη δύναμης, αλλά το ακριβώς αντίθετο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν δύο γνωρίσματα του Θεόφιλου που αποδεικνύουν πως ο δυνατός χαρακτήρας είναι εκείνος της Τασούλας.

Αρχικά, στις διάφορες περιγραφές του από την πρωταγωνίστρια, εντοπίζουμε έναν **διάχυτο σατιρικό τρόπο απέναντι στο πρόσωπό του**, ο οποίος έρχεται για να τον λυγίσει, να τον σπάσει, και στην τελική να αποδομήσει τον επιφανειακά ισχυρό του εαυτό.

Προς το τέλος, όμως, του βιβλίου ενημερωνόμαστε για **το προσωπικό «προπατορικό αμάρτημα» του Θεόφιλου** που τον ακολουθεί σε ολόκληρη τη ζωή του. Ένα παιδικό επεισόδιο μα και τραύμα που εμβολιάζει αρνητικές ιδιότητες στον χαρακτήρα του.

Δεν θα αναφερθώ σε αυτό (διότι θα κάνω ένα μικρό spoiler) αλλά θα ήθελα να του δώσω μια ερμηνευτική διάσταση. Αυτό το γεγονός που στιγμάτισε τον νεαρό Θεόφιλο προσδίδει μια βιολογική νότα στον χαρακτήρα του, μια **κληρονομικότητα** κακοφορμισμένου «αίματος» που του στερεί την ελεύθερη βούληση.

Η γενετησιακή αυτή διάσταση του χαρακτήρα του Θεόφιλου μάς θυμίζει κάτι από карагазисκούς ήρωες στην τριλογία *Εγκληματισμός κάτω από τον Φοίβο*.

Μαντέψτε, λοιπόν, ποιος είναι ο δυνατός χαρακτήρας στο έργο.

Οι *Πέντε στάσεις* είναι μια εξαιρετική **ηθογραφική νουβέλα του καιρού μας**, που περνάει από την ακινησία (σχετικά με τη δράση) μιας γυναίκας σε μια άηχη, εσωτερική επανάσταση αυτής.

Αναζητά επεισόδια του έμφυλου κενού δεδομένων των γυναικών και μάς καλεί να αναλογιστούμε επάνω στα θέματα της οικογένειας, της καταπίεσης και της αληθινής δύναμης.

Σημείωμα του εκδοτικού οίκου Μεταίχμιο για τον συγγραφέα

Ο **Μάκης Τσίτας** γεννήθηκε το 1971 στα Γιαννιτσά. Πήρε πτυχίο δημοσιογραφίας και συνεργάστηκε με ραδιοφωνικούς σταθμούς στη Θεσσαλονίκη. Από το 1994 ζει μόνιμα στην Αθήνα.

Διευθύνει το ενημερωτικό site για το βιβλίο και τον πολιτισμό *Diastixo.gr*. Έργα του στο θέατρο σκηνοθέτησαν οι Ρούλα Πατεράκη, Έρση Βασιλικιώτη, Σοφία Καραγιάννη, Προμηθέας Αλιφερόπουλος, Taru Makela, Alexandru Mazgareanu. Στίχους του μελοποίησαν οι Γιώργος Σταυριανός, Τάκης Σούκας, Τατιάνα Ζωγράφου, Νίκος Βασιλείου. Έχει εκδώσει 24 βιβλία για παιδιά και 4 για ενήλικες.

Για το μυθιστόρημά του *Μάρτυς μου ο Θεός* έλαβε το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014 (European Union Prize for Literature) και τιμήθηκε από τον Δήμο Αθηναίων, τον Δήμο Πέλλας, τον Δήμο Έδεσσας, τη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Έδεσσας και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Το *Μάρτυς μου ο Θεός* κυκλοφορεί σε 12 ευρωπαϊκές γλώσσες, ενώ μεταφέρθηκε και στο θέατρο. Η νουβέλα *Πέντε στάσεις* πρόκειται επίσης να μεταφερθεί στο θέατρο.

www.makistsitas.com

